

Национална научна конференция

ОСТРОВИ НА НЕБЛАЖЕНИТЕ

Неконвенционалната българска литература от периода 1944 – 1989 г.

(по проект на Института за литература към БАН „Острови на неблажените. История на неконвенционалната българска литература от 1944 до 1989 г. в нейния социокултурен контекст“, договор с ФНИ № КП-06-Н60/1 от 16.11.2021)

10 – 11 март 2023 г.

Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Нова конферентна зала

ПРОГРАМА

10 март 2023 г., петък

10:00–10:15 Регистрация на участниците

10:15 Откриване на конференцията: **доц. д-р Пенка Ватова**, директор на Института за литература към БАН

Заседание 1. Острови в Острова

Модератор: доц. д-р Елка Димитрова

10:30–10:45 **Елка Димитрова** (Институт за литература към БАН). Между две политически дати: островът на българската литература и острови в българската литература. Представяне на проекта

10:45–11:00 **Николай Аретов** (Институт за литература към БАН). Алтернативната литература. Второ приближение

11:00–11:15 **Елка Трайкова** (Институт за литература към БАН). Неконвенционални български критици от 50-те и 60-те години на ХХ век

11:15–11:30 Михаил Неделчев (Нов български университет). Модуси на алтернативното присъствие и участие в българската поезия от 60-те – 80-те години на ХХ век

11:30–11:45 Мариета Гиргинова (Институт за литература към БАН). Да надхитриш Системата (Българската драма от 60-те години на ХХ век)

11:45–12:00 Дискусия

12:00–13:00 Обедна почивка

Заседание 2. Интелектуалците

Модератор: чл.-кор. доц. д-р Георги Господинов

13:00–13:15 Георги Господинов (Институт за литература към БАН). Поетът и системата. Бягства и убежища в късния социализъм

13:15–13:30 Бойко Пенчев (СУ „Св. Климент Охридски“). Неблажените интелектуалци. Случаят с „Времето на героя“ на Васил Попов

13:30–13:45 Огнян Ковачев (СУ „Св. Климент Охридски“). Несвоевременните необикновени разкази на Стефан Гечев

13:45–14:00 Пламен Анто (Институт за литература към БАН). Стопански прагматизъм, соц еснафство и модерен симулакр

14:00–14:15 Дискусия

14:15–14:30 Кафе пауза

Заседание 3. Лирически присъствия/отсъствия

Модератор: гл. ас. д-р Надежда Стоянова

14:30–14:45 Мая Ангелова (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“). Самиздатската книга на Веселин Тачев „40 капки черна кръв“ и белите полета на литературната история

14:45–15:00 Огняна Георгиева-Тенева (Нов български университет). Да се превърнеш в кукувичка, или за отчуждението на Миряна Башева от официозния поетически канон

15:00–15:15 Венцеслав Шолце (СУ „Св. Климент Охридски“). Острови на изменението. Литературноисторически залози на лириката на Паруш Парушев

15:15–15:30 Надежда Цочева (ШУ „Константин Преславски“). Поезията на Орлин Дянков в контекста на 80-те години – поетика на бунта

15:30–15:45 Дискусия

15:45–16:00 Кафе пауза

Заседание 4. Отчуждения и региони

Модератор: доц. д-р Иван Христов

16:00–16:15 Надежда Стоянова (СУ „Св. Климент Охридски“). Фигури на отчуждението в лириката на Йордан Палежев

16:15–16:30 Иван Христов (Институт за литература към БАН). Островът „Русе“ на Здравко Кисъв – от социалистическия Рай до екологичния Ад

16:30–16:45 Стилиян Стоянов (ЮЗУ „Неофит Рилски“). Островите на Славе Македонски, или за регионализма в литературата

16:45–17:00 Елена Азманова-Рударска (ЮЗУ „Неофит Рилски“). Блажени острови на неблажените. Курорти и творчество като форма на бягство от соцреалността

17:00–17:15 Дискусия

11 март 2023 г., събота

10:00–10:15 Регистрация на участниците

Заседание 5. Жанрове

Модератор: д-р Мария Русева

10:15–10:30 Биляна Курташева (Нов български университет). Завръщането на есето у нас през 60-те години

10:30–10:45 Мария Русева (СУ „Св. Климент Охридски“). „Неудобният“ остров. Книгата „За Япония като за Япония“ (1984) на Марко Семов

10:45–11:00 Михаела Илиева (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“). „Джордано Бруно. Светлини от кладата“ (1966) на философа Слави Боянов – исторически роман или литературен вариант на конфискувания от ДС ръкопис „Защита на човешката личност“ (1955)

11:00–11:15 Даниела Герджикова (ПУ „Паисий Хилендарски“). „Дневници“ на Йордан Вълчев – творецът и авторитетите в историческата реалност

11:15–11:30 Дискусия

11:30–11:45 Кафе пауза

Заседание 6. Течения 1

Модератор: Антон Николов

11:45–12:00 Румяна Л. Станчева (СУ „Св. Климент Охридски“). Един остров. Преводите на модернистка и класическа френска поезия от Лъчезар Станчев

12:00–12:15 Антон Николов (СУ „Св. Климент Охридски“). Визии за бъдещето на човека във фантастичната проза на Агоп Мелконян

12:15–12:30 Петър Канев (УниБИТ). Неафишираният сюрреализъм: сравнителен анализ на творчеството на Виктор Пасков и на Димитър Воев

12:30–12:45 Александра Александрова (СУ „Св. Климент Охридски“). Димитър Воев и жаждата за дистанция

12:45–13:00 Дискусия

13:00–14:00 Обедна почивка

Заседание 7: Течения 2

Модератор: доц. дфн Мая Горчева

14:00–14:15 Мая Горчева (УниБИТ). Експерименталното писане на Борис Априлов: литературни и социални контексти

14:15–14:30 Иван Иванов (СУ „Св. Климент Охридски“). „Чайки далеч от брега“ – от тихата репресия на тоталитаризма до световната литература през 21. век.

14:30–14:45 Дора Колева (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“). Социалният катаклизъм под маската на анимализма

14:45–15:00 Екатерина Калева (СУ „Св. Климент Охридски“). И „Езерното момче“ ще се окаже... припознато дете.

15:00–15:15 Дискусия

15:15–15:30 Кафе пауза

Заседание 8. Литература и спомен

Модератор: д-р Мария Русева

15:30–15:45 Даниела Конакчийска (СУ „Св. Климент Охридски“). Светът и човекът в мемоарната книга на Константин Константинов „Птица над пожарищата“

15:45–16:00 Мария Огойска (Нов български университет). Срещу „надигащата се стихия на злото и жестокостта“ – литературните трудове на К. Петканов от последните години на неговия живот (1946 – 1952)

16:00–16:15 Катя Кузмова-Зографова (Национален литературен музей). Константин Петканов – между преживяното и догматите на времето

16:15–16:30 Дискусия

16:30 Закриване на конференцията

Проектът на Института за литература към БАН „Острови на неблажените. История на неконвенционалната българска литература от 1944 до 1989 г. в нейния социокултурен контекст“ изследва историята на българската литература от периода 1944 – 1989 г. с фокус върху явленията извън идеологически доминираното течение на социалистическия реализъм. Тези явления са много и разнообразни в тематично, поетическо и жанрово отношение. Съвсем не винаги става дума за дисидентска литература, за жестове на пряко противопоставяне. В много случаи неспособността на творците, тяхното несъгласие или просто органическото им невписване в официозния канон се изразяват в различни форми на литературно и интелектуално бягство, в замълчаване, в изобретяване на нови поетики, в модернистични реминисценции и т.н. Това са процеси, които имат не само тематичен и поетически израз. Те се отразяват и върху жанровата система на българската литература. Примери за това са завоите на редица писатели към литературата за деца, развитието на сатирата, разцветът на есето, разгръщането на специфичната критико-познавателна територия на сказката и беседата, дори насочването към други изкуства (киното, театъра) или към литературния превод.

В настоящия проект тези явления са обхванати от метафората на „*островите*“ – поради привидната си различност и отделеност. Обединяването им се осъществява чрез историзиращата хипотеза, че те едва ли биха съществували в този си вид без наличието на онази обща ос, от която да се оттласкват – официозния канон.

В този смисъл акцент на проекта е не толкова репресивният механизъм на тоталитарната държава и съпротивата срещу него, колкото амбивалентната симбиоза между официозното и неконвенционалното в изследвания период.

Екип на проекта: доц. д-р Елка Димитрова (ръководител), чл.-кор. доц. д-р Георги Господинов, гл. ас. д-р Надежда Стоянова, д-р Мария Русева, докторант Елена Панова.